EC
MA NDRYSHE

RAPORT MONITORIMI I SEKTORIT TË MJEDISIT NË KOMUNËN E KLINËS

2024

MAJ, 2025

RAPORT MONITORIMI I SEKTORIT TË MJEDISIT NË KOMUNËN E KLINËS – 2024

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe

Rr. Fehmi Lladrovci Nr. 67, Prizren,
Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7

www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org

029 222 771

Maj, 2025

PËRMBAJTJA :

HYRJE

GJETJET E RAPORTIT

1 **Skema institucionale për planifikimin dhe menaxhimin mjedisor**
Statistikat Kryesore - 2024:

2 **Korniza ligjore**

3 **Hartimi, harmonizimi dhe zbatimi i dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit**

4 **Mbikëqyrja inspektive dhe raportimi mjedisor**
Raportet mjedisore në nivelin lokal

5 **Krijimi, grumbullimi, menaxhimi i të dhënave dhe sistemit të menaxhimit të dhënave**

6 **Bashkëpunimi, koordinimi dhe pjesëmarrja publike**

7 **Licencimi dhe lejet mjedisore**

8 **PËRFUNDIME**

9 **REKOMANDIMET**

HYRJE

Ky raport është një përpjekje e re e strukturuar e shoqërisë civile për të adresuar e trajtuar përgjegjësitë e organeve kompetente të Qeverisë Lokale, përkatësisht përgjegjësitë e Komunave karshi 7 aspekteve mjedisore që rregullohen me kornizën ligjore të vendit.

Organet përgjegjëse për mbrojtjen e mjedisit janë të rregulluara në forma të ndryshme në Komunat e Kosovës. Disa nga komunat kanë drejtori të dedikuara për mbrojtjen e mjedisit, ndërsa disa kanë sektore në kuadër të drejtorive për planifikim apo zyrtarë përgjegjës për çështje mjedisore.

Metodologjia e ndjekur nga EC Ma Ndryshe për përpilimin e këtij raporti merr në konsideratë 12 ligje që adresojnë aspekte të ndryshme të mbrojtjes së mjedisit, si:

- Ligji nr.03/L-025 për mbrojtjen e mjedisit
- Ligji nr.03/L-233 për mbrojtjen e natyrës
- Ligji nr.03/L-160 për mbrojtjen e ajrit nga ndotja
- Ligji nr.2003_3 për pyjet e Kosovës
- Ligji nr.04/L-147 për ujërat e Kosovës
- Ligji nr.04/L-060 për mbeturina
- Ligji nr.06/L-035 për veprimtaritë hidrometeorologjike
- Ligji nr.03/L-119 për produktet biocide dhe shtojcat
- Ligji nr.02/L-53 për gjuetinë
- Ligji nr.04/L-197 për kimikate
- Ligji nr.04/L-174 për planifikimin hapësinor
- Ligji nr.04/L-175 për inspektoratin e mjedisit, ujërave, natyrës, planifikimit hapësinor dhe ndërtimit.

Mbi këtë bazë përmbajtja e këtij raporti tenton që të mbulojë aspektet kryesore që legjislacioni në fuqi adreson, si:

- Skema institucionale për planifikimin dhe menaxhimin mjedisor
- Korniza ligjore
- Hartimi, harmonizimi dhe zbatimi i dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit
- Mbikëqyrja inspektive dhe raportimi mjedisor
- Krijimi, grumbullimi, menaxhimi i të dhënave dhe sistemit të menaxhimit të dhënave
- Bashkëpunimi, koordinimi dhe pjesëmarrja publike
- Licencimi dhe lejet mjedisore

Gjetjet e këtij raporti në kapituj të caktuar kanë identifikuar mangësitë aktuale në sektorin e mjedisit, që kërkojnë vëmendje më të shtuar nga autoritetet komunale, me qëllim të përmirësimit të procesit të planifikimit dhe menaxhimit mjedisor. Gjithashtu ato janë validuar nga zyrtarët përkatës komunal, si pasqyrim i gjendjes reale në sektorin e mjedisit.

Në fund janë adresuar edhe disa rekomandime me qëllim të përmirësimeve dhe plotësimeve në proceset e planifikimit dhe menaxhimit mjedisor, drejt arritjes së rezultateve më tëqëndrueshme në sektorin e mjedisit dhe mbrojtjen e resurseve natyrore.

GJETJET E RAPORTIT

Skema institucionale për planifikimin dhe menaxhimin mjedisor

Në Komunën e Klinës organi përgjegjës për planifikim dhe menaxhim mjedisor është Drejtoria e Urbanizmit dhe Mbrojtjes së Mjedisit. Sipas deklaratave të zyrtarëve të DUPMM-së në kuadër të kësaj drejtorie nuk ka sektor sa i përket fushës së mjedisit dhe se në këtë drejtori kanë të angazhuar vetëm një zyrtar mjedisor.

Organi komunal	A është themeluar?	Emri zyrtar	Fuqia aktuale punëtore
Drejtoria	Po	**Drejtoria për Urbanizëm, Kadastër dhe Mbrojtje të Mjedisit**	/
Sektori	Jo	/	/
Zyrtarët	Po	**Arditë Shehu**	1

Numri i angazhuar i shërbyesve civil në këtë drejtori thuhet se është i mjaftueshëm për kryerjen e detyrave të përcaktuara me kornizën ligjore. Ndërsa, sa i përket pyetjes se a kanë shërbyesit civil profilet e nevojshme profesionale për kryerjen e detyrave, zyrtarët e DUPMM kanë thënë po dhe se përgaditja e tyre profesionale nga nga shkalla 1 (aspak) deri në 5 (shkëlqyeshëm) është vlerësuar me numrin 5.

DUPMM dhe DI kanë bërë të ditur se gjatë vitit 2024 për punonjësit e këtij sektori nuk janë organizuar trajnime rreth kornizës ligjore dhe rreth çështjeve mjedisore nga niveli qendror, ministria e mjedisit dhe organizata të ndryshme ndërkombëtare.

Stafi i DUPMM gjatë vitit 2024 nuk ka shfrytëzuar ndonjë udhëzues profesional për planifikimin dhe menaxhimin e çështjeve mjedisore, por gjatë kryerjes së detyrave kryesisht është fokusuar në legjislacionin në fuqi dhe dokumentet strategjike për të cilat janë të obliguar t'i zbatojnë.

Statistikat Kryesore - 2024:

Kategoritë	Numri
Numri i zyrtarëve të angazhuar në DUPMM	1
Trajnimet rreth kornizës ligjore	0
Trajnimet sipas fushës mjedisore	0
Udhëzues Profesional për Planifikimin dhe Menaxhimin Mjedisor	0

Korniza ligjore

Metodologjia e EC-it, merr në konsideratë 12 ligje që adresojnë aspekte të ndryshme të mbrojtjes së mjedisit, të cekura më lartë.

Komuna e , përkatësisht DUPMM ka raportuar se mbështetet në këto dokumente ligjore:

1. Ligjin për Planifikim Hapësinor
2. Ligjin Nr. 03/L-25 për Mbrojtjen e Mjedisit
3. Ligjin Nr. 02/L-30 për Menaxhim të Mbeturinave
4. Ligjin 04/L-175 për Inspektim
5. Ligjin Nr. 03/L-024 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis
6. Ligjin Nr. 03/L-015 për Vlerësimin Strategjik Mjedisor
7. Ligji Nr.02/L-102 Ligji për Mbrojtje nga Zhurma
8. Ligji Nr. 03/L-160 Ligji për Mbrojtjen e Ajrit nga Ndotja,
9. Ligjin Nr.04/ L-147 për Ujëra, etj,.

Ndërsa në kuadër të Udhëzimeve Administrative shfrytëzohen:

1. U.A Nr.01/2017 për Dhënien e Lejes Mjedisore Komunale,
2. U.A Nr.14/2015 për Ndëshkim me Gjoba Mandatore,
3. U.A Nr.01/2020 për Menaxhimin e Mbeturinave që përmbajnë azbest,
4. U.A Nr. 06/2018 për Ndëshkimet me Gjoba Mandatore,
5. U.A Nr.03 /2018 për Procedurat për Leje Ujore,
6. U.a Nr. 07/2015 për Menaxhimin e Mbeturinave nga ndërtimi dhe demolimi i objekteve ndërtimore.

Zyrtarët e DUPMM të Komunës së Klinës kanë vlerësuar se korniza ligjore është mirë e konsoliduar dhe kanë vlerësuar me 5 njohuritë e stafit rreth kornizës ligjore (1/aspak - 5/shkëlqyeshëm).

Hartimi, harmonizimi dhe zbatimi i dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit DUPM ka hartuar dokumente të planifikimit dhe menaxhimit mjedisor në përputhje me kornizën ligjore, përfshirë Planin Lokal të Veprimit në Mjedis. Strategjitë lokale janë harmonizuar me ato qendrore. Janë zhvilluar projekte të ndryshme për mbrojtjen dhe promovimin e mjedisit, si rregullimi i shtretërve të lumenjve, ndërtimi i rrjetit të kanalizimit, shtigje për ecje, krijimi i parqeve në fshatra dhe mbjellja e drunjëve dekorativë. Të njëjtat veprime përfaqësojnë edhe masa konkrete për mbrojtjen e mjedisit.

Mbikëqyrja inspektive dhe raportimi mjedisor

Zyrtarët e DUPMM kanë raportuar se inspektimi i zbatimit të kornizës ligjore për mbrojtjen e mjedisit bëhet në mënyrë të rregullt, duke u përpiluar raporte vjetore nga Drejtoria e Inspektoriatit dhe zyra e inspektorit të përgjithshëm.

Monitorimi i strategjive mjedisore realizohet përmes raporteve të zbatimit të planit për mbrojtjen e mjedisit dhe menaxhimin e mbeturinave. Gjendja e deponive të mbeturinave monitorohet në mënyrë sistematike, ndonëse nuk janë zhvilluar vlerësime të ndikimit të tyre në mjedis. Janë identifikuar çrregullime mjedisore nga individë dhe biznese, si hedhja dhe djegia e mbeturinave në mënyrë të paautorizuar.

Po ashtu, janë evidentuar raste të tejkalimit të eksploatimit të resurseve natyrore, kryesisht përmes nxjerrjes së zhavorit në lumenj.

Krijimi, grumbullimi, menaxhimi i të dhënave dhe sistemit të menaxhimit të dhënave

Komuna nuk ka sistem të monitorimit të cilësisë së ajrit dhe nuk disponon stacione funksionale për këtë qëllim. Po ashtu, nuk realizohet mbikëqyrje sistematike e cilësisë së ajrit. Sa i përket dheut, nuk ka sistem të organizuar për monitorim, por fermerët individualisht dërgojnë mostra në Institutin Bujqësor në Pejë për të verifikuar cilësinë e tokës për qëllime bujqësore. As cilësia e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore nuk monitorohet nga komuna, ndërsa mbikëqyrja e cilësisë së ujit bëhet nga KRU-Hidrodrini.

Komuna e Klinës nuk ka sistem të menaxhimit të të dhënave mjedisore si shkak kjo nga mungesa e sektorit për mbrojtjen e mjedisit. Po ashtu sa i përket posedimit të kapaciteteve të nevojshme teknike për krijimin, grumbullimin dhe menaxhimin e të dhënave mjedisore ata vlerësojnë se nuk ka as staf e as kapacitete për grumbullumin dhe menaxhimin e tyre.

Bashkëpunimi, koordinimi dhe pjesëmarrja publike

Bashkëpunimi dhe koordinimi me nivelin qendror në hartimin e akteve ligjore dhe nënligjore, si dhe në hartimin e strategjive mjedisore, vlerësohet shumë i kënaqshëm (5). Një nga shembujt konkretë është pjesëmarrja në VSM për hartimin e dokumenteve planifikuese si PZHK.

Bashkëpunimi me organizatat joqeveritare në hartimin e strategjive mjedisore është vlerësuar mesatar (3), me shembuj përfshirë OJQ-të vendore si Klinë dhe të tjera aktive në fushën mjedisore.

Komuna ka zhvilluar procese me pjesëmarrje publike, përfshirë konsultimin publik më 27 dhjetor 2024 për hartimin e Planit Lokal të Veprimit në Mjedis. Pjesëmarrja publike në këto procese është vlerësuar mesatarisht (3).

Licencimi dhe lejet mjedisore

Sa i përket lejeve mjedisore në kuadër të DUPMM zyrtarët kanë raportuar se kanë lëshuar gjithsejt 18 vendime për Leje Mjedisore Komunale.

PËRFUNDIME

Gjetjet e këtij raporti janë validuar nga zyrtarët përkatës komunalë, duke pohuar se ato pasqyrojnë gjendjen reale në sekorin e mjedisit, bashkë me mundësitë për të ngritur dhe përmirësuar çështjet mjedisore në këtë komunë. Mungesa e sektorit për mjedis së bashku me burimet njerëzore dhe financiare që sipas tyre nuk janë të nivel e mjaftueshëm, po reflektohet edhe në gjendjen aktuale mjedisore.

Komuna e Klinës nuk ka një organ përgjegjës për mbrojtjen e mjedisit dhe kapacitetet njerëzore brenda këtij organi janë të pamjaftueshme duke shtuar se në periudhën raportuese nuk është organizuar asnjë trajnim rreth çështjeve mjedisore për stafin e DUPMM.

Korniza ligjore mjedisore është mirë e konsoliduar dhe njohuritë e stafit komunal rreth kornizës mjedisore janë të nivelit të lartë.

Shkalla e hartimit dhe zbatimit të politikave lokale për planifikimin dhe menaxhimin mjedisor mbetet problematik, për faktin se nuk ka organizim të mirëfilltë në këtë aspekt; përkatësisht, rrjedha aktuale e hartimit dhe zbatimit të dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit aktualisht e bën të vështirë matjen e efikasitetit të këtyre veprimeve në përmirësimin e gjendjes mjedisore.

Zbatimi i kornizës ligjore mjedisore inspektohet rregullisht dhe monitorimi bëhet përmes raporteve për mbrojtjen e mjedisit dhe menaxhimin e mbeturinave, ndërsa janë evidentuar çrregullime dhe tejkalim i eksploatimit të resurseve natyrore.

DUPMM në Komunën e Klinës nuk ka ndërtuar sistem të menaxhimit të të dhënave mjedisore, për shkak të mungesës së sektorit, mungesës së resurseve teknike dhe njerëzore për krijimin, grumbullimin dhe menaxhimin e të dhënave mjedisore.

Bashkëpunimi me nivelin qendror në hartimin e akteve dhe strategjive mjedisore është vlerësuar shumë i kënaqshëm, ndërsa me OJQ-të dhe publikun është vlerësuar mesatarisht, me disa shembuj konkretë të përfshirjes në proceset planifikuese.

Sa i përket lejeve mjedisore në kuadër të DUPMM zyrtarët kanë raportuar se kanë lëshuar gjithsejt 18 vendime për Leje Mjedisore Komunale.

REKOMANDIMET

-Të shqyrtohen mundësitë për shtimin e një sektori për mbrojtjen e mjedisit në DUPMM;
-Të shqyrtohen mundësitë për shtimin e punonjësve profesionistë në DUPMM;
-Të organizohen më shumë trajnime për punonjësit e DUPMM rreth kornizës ligjore dhe rreth çështjeve mjedisore;
-Të përmirësohet dhe dinamizohet hartimi dhe zbatimi i dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit;
-Planet e nivelit lokal për menaxhimin mjedisor të përditësohen, bashkë me fuqizimin e raportimit të zbatimit të tyre;
-Të rriten kapacitetet si dhe të shtohet mbikëqyrja inspektive dhe raportimi mjedisor;
-Të fillojë sa më shpejtë procesi i krijimit, grumbullimit, menaxhimit të të dhënave dhe sistemit të menaxhimit të dhënave mjedisore;
-Të avancohet bashkëpunimi nivel qendror - lokal në hartimin e akteve ligjore dhe strategjive mjedisore; dhe
-Të kultivohet bashkëpunimi më i afërt me OJQ-të për të nxitur rritjen e pjesëmarrjes së publikut në çështjet mjedisore;

Për EC:

EC Ma Ndryshe është organizatë me bazë në komunitet, e themeluar në vitin 2006, që angazhohet për zhvillim të qëndrueshëm me qasje gjithëpërfshirëse.

Aktivizmi i EC-it synon një Kosovë ku qeverisja demokratike është pjesëmarrëse, transparente dhe llogaridhënëse, duke siguruar që institucionet, komunitetet dhe palët e interesit të punojnë së bashku drejt një zhvillimi të qëndrueshëm.

Ky vizion promovon vendimmarrjen gjithëpërfshirëse, politika më të fuqishme dhe përfshirje më të madhe të publikut, duke siguruar që qëndrueshmëria të jetë pjesë përbërëse e qeverisjes si në nivel lokal, ashtu edhe në atë kombëtar.

Përmes koordinimit më të mirë institucional, hartimit të politikave të bazuara në dëshmi dhe angazhimit qytetar, angazhimi i EC-së synon të kapërcejë hendekun mes komuniteteve dhe institucioneve, duke siguruar që qeverisja e mirë të sjellë ndryshime të prekshme dhe afatgjata.

Deklarata e vizionit

"Fuqizimi i një Kosove elastike dhe gjithëpërfshirëse, ku komunitetet në mënyrë aktive formojnë institucione të qëndrueshme, të digjitalizuara dhe të ndërgjegjshme".

Deklarata e misionit

"EC Ma Ndryshe përkrah qeverisjen demokratike dhe zhvillimin e qëndrueshëm në Kosovë duke nxitur zhvillimin e qëndrueshëm socio-ekonomik, kulturor dhe të gjelbër përmes edukimit digjital, kujdestarisë mjedisore, mobilizimit të komuniteteve, avokimit për vendimmarrje publike me pjesëmarrje dhe kultivimit të partneriteteve strategjike".